

STORTINGET

Innst. 458 L

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra helse- og omsorgskomiteen

Prop. 124 L (2024–2025), Dokument 8:96 S (2024–2025) og Dokument 8:157 S (2024–2025)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i tannhelsetjenesteloven mv. (rett til nødvendig tannhelsehjelp for personer fra 25 til og med 28 år), om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marian Hussein, Kirsti Bergstø, Ingrid Fiskaa og Grete Wold om en videre utrulling av en tannhelsereform for hele befolkningen og om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Seher Aydar og Marie Sneve Martinussen om å gjennomføre en ordentlig tannhelsereform

Til Stortinget

Bakgrunn

Prop. 124 L (2024–2025)

Helse- og omsorgsdepartementet legger frem forslag til endringer i tannhelsetjenesteloven. Departementet foreslår å lovfeste rett til nødvendig tannhelsehjelp i den offentlige tannhelsetjenesten for personer i alderen fra 25 til og med 28 år. Tannhelsehjelpen foreslås gitt med redusert betaling, i form av 25 pst. egenbetaling, beregnet ut fra departementets takster. Egenandelen foreslås regulert i forskrift om vederlag for tannhelsetjenester i den offentlige tannhelsetjenesten. Departementet tar sikte på å fastsette endringer i forskriften etter at Stortinget har behandlet denne lovproposisjonen.

I tillegg foreslås enkelte tekniske lovendringer. I tannhelsetjenesteloven presiseres det at botidskravet på fem år for rett til nødvendig tannhelsehjelp kun gjel-

der for personer med midlertidig oppholdstillatelse i gruppen «unge voksne» inntatt i loven.

Av økonomiske og administrative konsekvenser legger departementet til grunn en kostnad per årskull med 25. pst egenbetaling på 105 mill. kroner. I budsjettforliket om statsbudsjettet for 2025 mellom regjeringen Støre og Sosialistisk Venstreparti ble det enighet om å øke fylkeskommunenes frie inntekter med 420 mill. kroner. Dette var begrunnet i innføringen av rettigheter til tannhelsehjelp for 25- til 28-åringer.

Videre foreslås det i proposisjonen to endringer i lov om endring av juridisk kjønn for å oppdatere navnet på en statsforvalter i tråd med inndelingen av embetene.

Dokument 8:96 S (2024–2025)

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen fullføre tannhelsereformen og legge frem en forpliktende plan som sikrer at hele befolkningen er omfattet av en universell rett til tannbehandling i det offentlige, på lik linje som med andre helsetjenester, innen 2030. Planen må følge tannhelseutvalgets anbefaling i NOU 2024:18 for rekkefølge for utvidelse av rettigheter og oppgradering av den offentlige tannhelsetjenesten.
2. Stortinget ber regjeringen i tillegg til å definere hva som skal regnes som 'nødvendige tannhelsetjenester' og 'nødvendig tannregulering', jf. stortingsvedtak 83 (2024–2025), snarest sette ned et hurtigarbeidende ekspertutvalg som ser på utredningene tannhelseutvalget i NOU 2024:18 peker på at mangler. Regjeringen bes deretter om å legge frem forslag til nødvendige lovendringer og presiseringer.

3. Stortinget ber regjeringen sikre at alle eldre over 75 år får rett på sterkt rabatterte tannhelsetjenester i den offentlige tannhelsetjenesten, på lik linje med unge voksne.
4. Stortinget ber regjeringen gjøre retten til akutt tannhelsehjelp sidestilt med retten til akutt hjelp innen andre helse- og omsorgstjenester og komme tilbake til Stortinget med nødvendige lovforslag.
5. Stortinget ber regjeringen sørge for at tannhelsetjenester som er en nødvendig del av spesialisthelsetjenestehjelp, innlemmes i spesialisthelsetjenesten, slik at for eksempel kreftpasienter også får behandling i munnhulen.
6. Stortinget ber regjeringen sørge for at barn og unge får rett til gratis oppfølging og behandling av nødvendig tannregulering i den offentlige tannhelsetjenesten, og komme tilbake til Stortinget med egen sak om dette.
7. Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2026 foreslå ordninger slik at fylker som prioriterer å bygge ut offentlige tannhelsetjenester får vesentlige statlige tilskudd til dette arbeidet.
8. Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2026 legge frem en plan for å sørge for at oppsøkende og oppfølgende tilbud til personer med særlig behov for tannhelsebehandling, som eldre, personer med store tannhelseutfordringer og tannsykdommer og personer med psykisk uhelse og rusproblemer, blir prioritert i statsbudsjettet, og starte denne planen raskt.
9. Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2026 legge opp til at ventetidene i den offentlige tannhelsetjenesten går ned, slik at personer som i dag har rettigheter ifølge tannhelsetjenesteloven, får disse oppfylt, gjennom øremerkede overføringer og oppfølging og dialog med fylkene.
10. Stortinget ber regjeringen utrede og innføre etableringskontroll i den private delen av tannhelsetjenesten og prisregulering av tjenester som utløser refusjon.
11. Stortinget ber regjeringen gå gjennom tannlegekjedenes etableringspraksis og sikre at tilskudd til tannhelse ikke går til profitt.»

Dokument 8:157 S (2024–2025)

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding senest våren 2026 om hvordan anbefalingene i NOU 2024:18 En universell tannhelsetjeneste skal følges opp helhetlig gjennom kommende stortingsperiode, og særlig hvordan forslaget om frikort for tannhelsetjenester kan gjennomføres.
2. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å utvide dagens frikort for helsetjenester til å omfatte

egenandeler for nødvendige tannhelsetjenester, med et eget frikort for tannhelsetjenester som en overgangsordning som fases inn i løpet av neste stortingsperiode.

3. Stortinget ber regjeringen fremskynde fristen for å følge opp vedtak nr. 84 (2024–2025) om å definere hva som skal regnes som 'nødvendige tannhelsetjenester' til statsbudsjettet for 2026.
4. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om rett til gratis nødvendig tannregulering for barn og unge opp til 18 år i statsbudsjettet for 2026.
5. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å øke satsene for ulike diagnoser og grupper for stønad til tannbehandling fra Helfo i statsbudsjettet for 2026.
6. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å styrke retten til tannbehandling for personer med sammensatte psykiske helseplager (ACT/FACT-pasienter).
7. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å styrke det tverrfaglige TOO-tilbudet.
8. Stortinget ber regjeringen sikre at helsemyndighetene umiddelbart fremskaffer og/eller får tilgang på nødvendig datagrunnlag fra alle relevante deler av tannhelsetjenestene for å ha et tilstrekkelig, pålitelig og oppdatert kunnskaps- og beslutningsgrunnlag til å kunne sikre anbefalte og nødvendige endringer i og utvidelse av tannhelsetjenester.
9. Stortinget ber regjeringen utrede modeller for prisregulering ved offentlig finansiering av tannhelsetjenester og komme tilbake til Stortinget med forslag til nødvendige lovendringer.
10. Stortinget ber regjeringen legge frem tiltak for å hindre en markedsutvikling fra enmanns- og tannlegeeide klinikker til kjeder og større grad av internasjonalt eierskap, en utvikling som har negative konsekvenser for geografisk tilgjengelighet for tannhelsetjenester.
11. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om lovfestede krav for private tannhelsetilbydere om å søke konsesjoner for klinikkdrift eller eierskap av tannklinikker.
12. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag som sikrer at alle som har rett til gratis offentlig tannhelse gjennom refusjonsordninger, faktisk får det.
13. Stortinget ber regjeringen sikre at alle har tilgang på nødvendig tannhelsehjelp i hele landet, også i distriktene, og legge frem tiltak som kan bidra til å forhindre nedlegging av offentlige tannhelseklinikker, samt se på behov for tiltak som kan øke rekrutteringen innenfor faglige og geografiske områder der det i dag er krevende å få tak i kvalifisert personell.
14. Stortinget ber regjeringen sikre godt samarbeid mellom kommunene og fylkene, blant annet for å

sikre det helhetlige helse- og omsorgstilbudet for eldre.

15. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å sikre alle rett til akutt tannhelsehjelp.»

Det vises til dokumentene for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Komiteen har holdt skriftlig høring om lovproposisjonen (Prop. 124 L (2024–2025)). Innen fristen kom det inn tre høringssvar. Disse kan leses på sakens side på stortinget.no.

Komiteen har bedt om uttalelse fra helse- og omsorgsministeren om forslagene i Dokument 8:96 S (2024–2025) og Dokument 8:157 S (2024–2025), som har uttalt seg i brev til komiteen datert henholdsvis 4. mars og 28. april 2025. Brevene følger som vedlegg til denne innstillingen. Det er også avholdt skriftlig høring om forslagene i Dokument 8:96 S (2024–2025), hvor det innen fristen kom inn åtte høringssvar. Disse kan leses på sakens side på stortinget.no.

Det har ikke vært avholdt skriftlig høring om forslagene i Dokument 8:157 S (2024–2025).

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kamzy Gunaratnam, Tove Elise Madland, Even A. Røed og Truls Vasvik, fra Høyre, Sandra Bruflot, Erlend Svardal Bøe og lederen Tone Wilhelmsen Trøen, fra Senterpartiet, Siv Mossleth og Kjersti Toppe, fra Fremskrittspartiet, Bård Hoksrud, fra Sosialistisk Venstreparti, Marian Hussein, fra Rødt, Seher Aydar, fra Kristelig Folkeparti, Hadle Rasmus Bjuland, og fra Pasientfokus, Irene Ojala, viser til at Prop. 124 L (2024–2025) fra regjeringen, Dokument 8:96 S (2024–2025) om en videre utrulling av en tannhelsereform for hele befolkningen framsatt av Marian Hussein, Kirsti Bergstø, Ingrid Fiskaa og Grete Wold fra Sosialistisk Venstreparti, og Dokument 8:157 S (2024–2025) om å gjennomføre en ordentlig tannhelsereform fra Seher Aydar og Marie Sneve Martinussen fra Rødt, behandles samla i denne innstillingen.

Lovfestet rett til nødvendig tannhelsehjelp for unge voksne

Komiteen viser til Prop. 124 L (2024–2025) om endringer i tannhelsetjenesteloven, der det foreslås å lovfeste rett til nødvendig tannhelsehjelp i den offentli-

ge tannhelsetjenesten for personer i alderen fra 25 til og med 28 år. Videre viser komiteen til at det foreslås enkelte tekniske lovendringer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at Helsedirektoratet i dag har et faglig råd fra 2019 til helsefremmende og forebyggende tannhelsetiltak for voksne over 20 år. Der skriver de:

«Tannlege eller tannpleier bør fastsette tiden for neste statusundersøkelse etter en vurdering av pasientens risiko for utvikling av karies, periodontitt eller andre orale sykdommer. Intervallet mellom to statusundersøkelser bør ikke være kortere enn 12 måneder og ikke lenger enn 24 måneder.»

Flertallet viser til at dette er nyere anbefaling enn rettlederen «God klinisk praksis», som er fra 2011.

Flertallet vil på denne bakgrunn anmode regjeringen om å legge til grunn i sine føringer overfor den offentlige tannhelsetjenesten at frem til Helsedirektoratet får på plass en ny vurdering av begrepet «nødvendig tannhelsetjeneste», skal anbefalingen fra Helsedirektoratet fra 2019 legges til grunn.

Flertallet understreker at denne tolkningen også skal omfatte grupper som er foreslått tatt inn etter Prop. 124 L (2024–2025) Endringer i tannhelsetjenesteloven mv. (rett til nødvendig tannhelsehjelp for personer fra 25 til og med 28 år).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det er ulike tolkninger av uttrykket «nødvendig tannhelsetjeneste», og at det i forhandlinger mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti høsten 2024 ble enighet om at dette begrepet nå skal utredes. Som en følge av det har Helsedirektoratet fått i oppdrag i tildelingsbrevet for 2025 å utrede dette.

Komiteens medlemmer fra Høyre støtter ikke en lovfesting av rett til tannhelsetjenester for unge voksne i alderen 25 til 28 år. Disse medlemmer vil føre en tannhelsepolitikk for de som trenger det mest, og som har størst behov, og mener at lovfestingen regjeringen vil gjøre for denne gruppen, er feil prioritering. Disse medlemmer viser til Høyres alternative statsbudsjett for 2025. Her omprioriterte Høyre 420 mill. kroner fra rabatterte tannhelsetilbud til unge voksne i alderen 21 til 24 år over til å styrke sykehusøkonomien for å få ned de økende ventetidene som man ser under regjeringen Støre. Disse medlemmer mener at prioriteringene i tannhelsetjenesten i nærmeste fremtid bør være å styrke TOO-ordningen (tilrettelagt tannhelsetilbud til tortur- og overgrepsofsatte og personer med

sterk odontofobi)) og forebygge dårlig tannhelse hos eldre og mennesker som sliter med psykisk helse og rus.

Utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ønsker en gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten med mål om å likestille den med andre helsetjenester. Dette er bl.a. fordi sosiale helseforskjeller er særlig tydelig innen tann- og munnhelse.

Disse medlemmer ønsker å fremheve at partiene Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i et godt samarbeid har styrket tannhelsefeltet betydelig i denne stortingsperioden. Tannhelsesatsingen er økt med nær 1,5 mrd. kroner, som er et historisk løft for befolkningens tann- og munnhelse.

Disse medlemmer vil videre vise til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i denne stortingsperioden har sikret retten til nødvendig tannhelsehjelp for unge voksne i aldersgruppen fra 19 til 24 år og sikret finansiering slik at egenbetalingen er på 25 pst. Videre viser disse medlemmer til at i 2025 er det bevilget 420 mill. kroner for å gi et offentlig tannhelsetilbud til ytterligere fire årskull i aldersgruppen fra 25 til og med 28 år.

Disse medlemmer viser til at dette tilbudet skal gis med lik innretning som det lovregulerte tilbudet til unge voksne i aldersgruppen fra 19 til og med 24 år, med 25 pst. egenbetaling. Disse medlemmer er glade for at regjeringen jobber med å få på plass tilhørende lovendringer i tannhelsetjenesteloven, med ikrafttredelse senest 1. juli 2025.

Disse medlemmer viser til at det i 2025 ble bevilget ytterligere 100 mill. kroner til å styrke den offentlige tannhelsetjenesten og til å ansette flere tannpleiere.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus mener at det er grunnleggende forhold rundt organisering og rekruttering som også må løses om man skal klare å utvikle en universell tannhelsetjeneste. Det er i dag geografisk variasjon og ulik tilgang til akutt tannhelsehjelp i Norge. Vi ser at kjedeklinikker er i kraftig vekst, samtidig som det er stor geografisk variasjon i hvor klinikkene er etablert. Kjedene er mer utbredt i sentrale strøk og i områder med mange tannleger og klinikker. Likeverdig tilgang handler også om tilgang for personer, uavhengig av geografi, og at en helhetlig stortingsmelding må fremme tiltak for å sikre tilgjengelige tannhelsetjenester i hele landet.

Komiteens medlemmer fra Høyre er opp-tatt av gode tannhelsetjenester og gode offentlige støtteordninger for sårbare grupper, og vil føre en

tannhelsepolitikk for de som trenger det mest, og som har størst behov. Disse medlemmer mener tannhelsetjenesten i Norge fungerer godt. Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser at nesten 80 pst. av den norske befolkningen har god tannhelse. Disse medlemmer mener prioriteringene i tannhelsetjenesten i nærmeste fremtid bør være å styrke og bedre TOO-ordningen (tilrettelagt tannhelsetilbud til tortur- og overgrepsofsatte og personer med sterk odontofobi), forebygge dårlig tannhelse hos eldre og hos mennesker som sliter med psykisk uhelse og rus.

Disse medlemmer mener den offentlige tannhelsetjenesten må være i stand til å ivareta de lovpålagte oppgavene den har, og at et godt samarbeid mellom offentlig og privat tannhelsetjeneste er viktig for å sikre hele befolkningens behov for tannhelsetjenester.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus mener det er behov for en ordentlig tannhelsereform som sikrer at det ikke koster mer å gå til tannlegen enn til fastlegen. Tennene er en del av kroppen vår og må også behandles som det. På samme måte som at munnhelse kan påvirke den generelle helsen, kan også den generelle helsen påvirke munnhelsen. Dårlig tannhelse kan føre til verre og flere sykdommer og plager som gjør den generelle helsetilstanden verre. Blant disse er økt risiko for både diabetes, demens og hjerte- og karsykdommer, og dårlig tannhelse kan i tillegg føre til underernæring og sosial isolasjon. I de verste tilfellene kan det føre til livstruende infeksjoner og sykdommer. Tennene er ikke isolerte fra resten av kroppen, og tannhelse må derfor likestilles med andre helsetjenester.

Disse medlemmer påpeker at de økonomiske forskjellene i samfunnet vårt også kommer til uttrykk i helsen vår. Tall fra Tannhelseutvalget, med Trøndelag som eksempel, viser at blant folk med lite inntekt og utdanning er andelen med dårlig tannhelse på 35 pst., over fem ganger så høy som blant de med mye inntekt og utdanning. I 2024 oppga hele 329 000 personer at de ikke har råd til å gå til tannlegen. Disse medlemmer mener at en tannhelsereform skal gjelde hele befolkningen.

Disse medlemmer viser til at Norsk Sykepleierforbund, Fagforbundet, Pensjonistforbundet og LO alle er for en universell tannhelseordning og støtter egenandelsordning for tannhelse i sine innspill til den skriftlige høringen til NOU 2024:18 En universell tannhelsetjeneste. Disse medlemmer viser videre til at tannhelseutvalget blant annet anbefaler at nødvendig tannregulering gjøres gratis for barn opp til 18 år, og at befolkningen sikres rett til akutt tannhelsehjelp.

Disse medlemmer merker seg at Norsk Tannlegeforening omtaler at mangelen på likeverdig rett og tilgang til akutt tannhelsehjelp som «en stor svakhet», og

at en slik rett burde være en selvfølgelighet. Disse medlemmer deler disse vurderingene:

«Retten til akutt tannhelsehjelp, likestilt med retten til akutt hjelp innen andre helse- og omsorgstjenester, bør være en selvfølgelighet. Det er en stor svakhet i dagens tannhelsetjeneste at alle ikke har rett til slik behandling. Det burde være helt selvsagt at hele befolkningen har rett og tilgang til akutt tannhelsehjelp.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle har tilgang på nødvendig tannhelsehjelp i hele landet, også i distriktene, og legge frem forslag til tiltak som kan bidra til å forhindre nedlegging av offentlige tannhelseklinikker, samt se på behov for tiltak som kan øke rekrutteringen innenfor faglige og geografiske områder der det i dag er krevende å få tak i kvalifisert personell.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å utvide dagens frikort for helsetjenester til å omfatte egenandeler for nødvendige tannhelsetjenester, med et eget frikort for tannhelsetjenester som en overgangsordning som fases inn i løpet av neste stortingsperiode.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om rett til gratis nødvendig tannregulering for barn og unge opp til 18 år i statsbudsjettet for 2026.»

Komiteens medlemmer fra Rødt og Pasientfokus fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre godt samarbeid mellom kommunene og fylkene, blant annet for å sikre det helhetlige helse- og omsorgstilbudet for eldre.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å sikre alle rett til akutt tannhelsehjelp.»

Komiteens medlem fra Rødt viser til at Rødt har lansert en tannhelseplan som viser hvordan man steg for steg kan oppnå målet om å likestille tennene med resten av kroppen. Der foreslås det å innføre et egenandelstak på 2 500 kroner for alle og redusere egenbetalingen gradvis over fire år. Det er i likhet med det tannhelseutvalget foreslår, tenkt som en overgangsordning med eget frikort, men på sikt bør tannhelse harmoniseres med andre helsetjenester.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at barn og unge har hatt et godt organisert offentlig tannhelsetilbud siden 1960- og 1970-

tallet. Innføringen av dette førte til en rask reduksjon i den sosiale og geografiske ulikheten i tannhelse blant barn og ungdom. Denne organiseringen skapte «null hull-generasjonen» og viser en suksessfull helseforebygging i moderne tid.

Dette medlem viser videre til Statistisk sentralbyrå sin levekårsundersøkelse fra 2019. Der svarte 17 pst. av befolkningen at de har latt være å gjennomføre eller fullføre behandling hos tannlegen fordi det var for dyrt. Blant de med lavest inntekt har 27 pst. latt være å gå til tannlegen, og hele 37 pst. av personer som oppgir at de er arbeidsledige, svarer at de ikke har hatt råd til å gå til tannlegen.

Dette medlem viser til at den offentlige tannhelsetjenesten, som et resultat av forhandlinger mellom regjeringen og Sosialistisk Venstreparti, har fått en økning på over 1,5 mrd. kroner for å styrke det offentlige tannhelsetilbudet. Av dette har ca. 1 mrd. kroner gått til å finansiere styrking av tilbudet til aldersgruppa 21–28 år; det øvrige har gått til en generell styrking av tannhelsetilbudet, særlig til utsatte grupper som mennesker med samtidige rusproblemer og psykiske lidelser (ROP-lidelser).

Dette medlem er opptatt av at en tannhelsereform skal gjelde hele befolkningen, og det skal ikke koste mer å få hjelp med tennene enn andre helsetjenester. Dette medlem vil likestille nødvendig tannbehandling med andre helsetjenester. Sentralt i tannhelsereformen er å bygge ut den offentlige tannhelsetjenesten. Dette medlem vil også at det sikres kontroll av etablering, behandling og pris i den private delen av tjenestene. Derfor foreslår dette medlem å innføre en tannhelsereform som skal gjelde hele befolkningen.

Videre innebærer forslagene at tannhelsetjenestene kan bli likestilt med andre helsetjenester, herunder modeller for egenandelstak. Dette innebærer å vurdere en økning av det offentlige ansvaret for tannhelsetjenester, for eksempel gjennom den fylkeskommunale tannhelsetjenesten, gjennom stønad til tannbehandling over folketrygden og/eller tannhelsetjenester integrert i spesialisthelsetjenesten.

Dette medlem viser til at en tannhelsereform handler om å flytte tannhelseutgiftene fra privatøkonomien til å bli anliggende for vår felles helsetjeneste, slik andre helseutfordringer er. Slik sikres befolkningens tilgang til tannhelsetjenester, man ivaretar viktige forebyggingshensyn og unngår at utgifter til nødvendig helsetjenestehjelp blir en urimelig belastning for privatøkonomien. Når det offentlige tar ansvar for tannhelse på primær- og spesialistnivå, blir prisene rimelige for alle, den geografiske tilgangen mer rettferdig og kontrollen med overbehandling sikres.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at tannhelse-tjenester som er en nødvendig del av spesialisthelsetjenester, innlemmes i spesialisthelsetjenesten, slik at for eksempel kreftpasienter også får behandling i munnhulen.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2026 foreslå ordninger slik at fylker som prioriterer å bygge ut offentlige tannhelsetjenester, får vesentlige statlige tilskudd til dette arbeidet.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fullføre tannhelsereformen og legge frem en forpliktende plan som sikrer at hele befolkningen er omfattet av en universell rett til tannbehandling i det offentlige, på lik linje som med andre helsetjenester, innen 2030. Planen må følge tannhelseutvalgets anbefaling i NOU 2024:18 for rekkefølge for utvidelse av rettigheter og oppgradering av den offentlige tannhelsetjenesten.»

«Stortinget ber regjeringen gjøre retten til akutt tannhelsehjelp sidestilt med retten til akutt hjelp innen andre helse- og omsorgstjenester og komme tilbake til Stortinget med nødvendige lovforslag.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at barn og unge får rett til gratis oppfølging og behandling av nødvendig tannregulering i den offentlige tannhelsetjenesten, og komme tilbake til Stortinget med egen sak om dette.»

Oppfølging av tannhelseutvalgets NOU 2024:18

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til NOU 2024:18 En universell tannhelsetjeneste, hvor følgende fremgår:

«Oppsummert viser dette at tannhelsetjenesten ligger langt bak andre helsetjenester med bruk av nasjonale e-helseløsninger. Tjenesten har for eksempel ikke tilgang til e-resept og kjernejournal. Satsingen på digital samhandling, for eksempel pasientens legemiddelliste, inkluderer ikke tannhelsetjenesten. På sikt vil nye løsninger som er utviklet i satsingen, også kunne gjenbrukes for tannhelse.

Utfordringen er at noen av arbeidsprosessene er digitale, men ikke digitaliserte. Det må utvikles og tas i bruk digitale løsninger som frigjør tid til pasientbehandling, uten at det går ut over kvalitet og pasientsikkerhet. Også fastleger, spesialisthelsetjenester og kommunale helse- og omsorgstjenester har utfordringer med utveksling av meldinger og opplysninger.»

Flertallet vil understreke at det er behov for et felles kodeverk for tannhelsetjenesten, slik at det felles begrepsapparatet gjør det lettere å sammenstille og sammenligne pasientdata og kommunisere mellom ulike deler av helsetjenesten for økt samhandling mellom tannhelse, somatikk og privat helsevesen.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at relevante nasjonale e-helseløsninger blir tilrettelagt for bruk i tannhelsetjenesten.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det stilles krav om felles sterkere normering av kodeverk for tannhelsetjenesten.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for innhenting av data fra private tannhelsetilbydere til de nasjonale pasientregistrene på lik linje med den offentlige tannhelsetjenesten.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om oppfølging av anbefalingene i NOU 2024:18 En universell tannhelsetjeneste, med særlig fokus på å redusere geografiske, sosiale og økonomiske forskjeller og gradvis utvide det offentlige ansvaret for tannhelsetjenester, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til tannhelseutvalgets arbeid og det viktige kunnskapsgrunnlaget. Disse medlemmer vil understreke at selv om rapporten er et viktig utgangspunkt, så måtte den belage seg på et usikkert kunnskapsgrunnlag, da den private tannhelse-tjenesten, som behandler 9 av 10 voksne, frem til nå ikke har avgitt helsedata til noen offentlig myndighet. Disse medlemmer understreker at det vedvarende og over tid har vist seg vanskelig å innhente nødvendige data og statistikk fra den private delen av tannhelsetjenesten. Disse medlemmer understreker at manglende data og statistikk har vært en vesentlig årsak til at utvalget ikke har kunnet utrede fullt ut de økonomiske og administrative konsekvensene av sine forslag.

Disse medlemmer understreker at omfattende og kostbare forslag må bygge på kunnskap – som dessverre mangler fra den delen av tjenesten som behandler de fleste voksne. Videre viser disse medlemmer til at man for eksempel ikke vet hvor mange pasienter som undersøkes i privat tannhelsetjeneste, man kjenner ikke ressursbruken knyttet til behandling av disse pasientene, og man vet ikke hva pasientene betaler i egenandel. Disse medlemmer viser til at tannhelseutvalget selv har påpekt at et flertall av forslagene som fremmes, krever videre utredning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet understreker at det å beregne ressursbruken for å gjennomføre forslag som er knyttet til å gi voksenbefolkningen rettigheter til tannbehandling på manglende datagrunnlag fra den private tannhelsetjenesten, ikke er enkelt.

Disse medlemmer er glade for at helse- og omsorgsministeren har satt i gang viktige utredninger, som bl.a. skal definere hva som er «nødvendig tannhelsehjelp» og «nødvendig tannregulering». Videre viser disse medlemmer til at man har bedt om en utredning for å vurdere større integrering av tannhelsetjenester i sykehus, fordi en del behandlingsforløp enten forutsetter forutgående tannbehandling eller inneholder tannbehandling som en del av forløpet.

Disse medlemmer viser også til Folkehelseinstituttet, som rapporterer om et godt samarbeid med Tannlegeforeningen i arbeidet med å få inn data fra tannhelsetjenesten i Kommunalt pasient- og brukerregister (KPR). Disse medlemmer viser videre til at det gjenstår arbeid knyttet til felles kodeverk og tekniske løsninger. Dette er arbeid som henger tett sammen med forslag fra tannhelseutvalget.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen Solberg i forbindelse med Meld. St. 38 (2020–2021) Nytte, ressurs og alvorlighet – Prioritering i helse- og omsorgstjenesten foreslo å utarbeide en egen stortingsmelding for å gjennomgå tannhelsetjenesten. Disse medlemmer viser til tannhelseutvalget, som ble satt ned i 2022 for å gå gjennom tannhelsefeltet, og som i 2024 leverte sin utredning. Disse medlemmer mener større endringer av tannhelsetjenesten må gjøres helhetlig og sammenhengende, og forventer at regjeringen følger opp med en egen stortingsmelding, slik også regjeringen Solberg gikk inn for.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet forventer at regjeringen starter oppfølgingen av forslag fra NOU-en som vil bidra til en universell og desentralisert tannhelsetjeneste i hele landet i fremtiden.

Disse medlemmer vil presisere at Senterpartiet er enig med mindretallet i utvalget, herunder utvalgets leder, som foreslår å videreføre fylkeskommunen som forvaltningsnivå for den offentlige tannhelsetjenesten, og støtter ikke forslag å legge ansvaret over til kommunene eller å opprette nye regionale tannhelseforetak.

Disse medlemmer mener at NOU-en må følges opp gjennom en helhetlig stortingsmelding.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til tannhelseutvalgets utredning, NOU 2024:18 En universell tannhelsetjeneste – Harmonisering, styring og utvidet offentlig ansvar, fremlagt 26. september 2024, som støtter at det er behov for en

tannhelsereform. Tannhelseutvalget ble nedsatt etter Sosialistisk Venstrepartis gjennomslag i budsjettforhandlinger med regjeringen i 2022. Utvalget har foretatt en helhetlig gjennomgang av tannhelsetjenesten, herunder organisering, finansiering og lovverk inkludert regulering og rettigheter. Formålet var å legge frem ulike modeller for en tannhelsetjeneste som kan bidra til bedre tilgjengelighet i hele landet.

Dette medlem viser til statsrådens svarbrev og behovet for mer kunnskap. Dette medlem mener det er behov for et hurtigarbeidende utvalg som skal utrede hva som regnes som «nødvendige tannhelsetjenester» og «nødvendig tannregulering», jf. stortingsvedtak 83 (2024–2025).

Videre mener dette medlem at regjeringen deretter må legge frem forslag til nødvendige lovendringer og presiseringer. Videre mener dette medlem at det er behov for å få standardisert tannhelseopplysninger, få på plass kvalitetsregister og styrke datainnsamling for å gjøre mulig analyse, styring og kvalitetsforbedring av tannhelsetjenesten og sikre at behovet til befolkningen blir møtt på en mer effektiv måte.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i tillegg til å definere hva som skal regnes som 'nødvendige tannhelsetjenester' og 'nødvendig tannregulering', jf. stortingsvedtak 83 (2024–2025), snarest sette ned et hurtigarbeidende ekspertutvalg som ser på utredningene tannhelseutvalget i NOU 2024:18 peker på at mangler. Regjeringen bes deretter om å legge frem forslag til nødvendige lovendringer og presiseringer.»

Komiteens medlemmer fra Rødt og Pasientfokus viser til at tannhelseutvalgets utredning NOU 2024:18 En universell tannhelsetjeneste, der utvalget anbefaler å innføre en universell tannhelseordning, slik at alle har rett til nødvendige tannhelsetjenester. Det vil si rett til tilgang på tannhelsetjenester ved sykdom og skade i munn og munnhule, slik pasientene har ved somatisk og psykisk sykdom og skade. Utvalget mener det er behov for å øke det offentliges ansvar for tannhelsetjenester. Et samlet utvalg har også en rekke forslag for å sikre alle likeverdig tilgang til tannhelsetjenester av god kvalitet, og at tjenestene er sammenhengende. Tannhelseutvalget foreslår å utvide dagens frikort for helsetjenester til å omfatte egenandeler for nødvendige tannhelsetjenester, med et eget frikort for tannhelsetjenester som en overgangsordning. Disse medlemmer mener at NOU-en bør følges opp med en helhetlig stortingsmelding.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding senest våren 2026 om hvordan anbefalingene i

NOU 2024:18 En universell tannhelsetjeneste skal følges opp helhetlig gjennom kommende stortingsperiode, og særlig hvordan forslaget om frikort for tannhelsetjenester kan gjennomføres.»

Komiteens medlem fra Rødt viser til at utvalget selv i sin utredning peker på at det mangler en samlet oversikt over befolkningens tannhelse og behandlinger i tjenesten, og at det er behov for bedre data som en forutsetning for endringer i, og utvidelse av, tannhelsetjenestene. På tross av utvalgets forsøk på å hente inn det nødvendige kunnskapsgrunnlaget for sitt arbeid mangler det nødvendige tall og statistikk over det private tannhelsemarkedet. Det er helt avgjørende å få tilgang til disse dataene, for å ha et tilstrekkelig grunnlag når man skal sikre anbefalte og nødvendige tiltak.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at helsemyndighetene umiddelbart fremskaffer og/eller får tilgang på nødvendig datagrunnlag fra alle relevante deler av tannhelsetjenesten, for å ha et tilstrekkelig, pålitelig og oppdatert kunnskaps- og beslutningsgrunnlag til å kunne sikre anbefalte og nødvendige endringer i og utvidelse av tannhelsetjenester.»

Dette medlem viser til arbeidet som er i gang med å definere hva som er «nødvendige tannhelsetjenester» og «nødvendig tannregulering». Dette er nødvendige steg for arbeidet videre med utredningen, og dette medlem støtter det. Dette medlem mener likevel at det er viktig å raskere få på plass definisjonen av «nødvendige tannhelsetjenester» for gjennomføringen av en universell tannhelsereform.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremskynde fristen for å følge opp vedtak nr. 84 (2024–2025) om å definere hva som skal regnes som 'nødvendige tannhelsetjenester' til statsbudsjettet for 2026.»

Dette medlem viser til tannhelseutvalgets anbefalinger om å innføre egenandelstak, der målet er at det på sikt skal opprettes et eget frikort for tannhelsetjenester. Dette medlem støtter denne modellen.

Her fra begrunnelsen fra tannhelseutvalget:

«Fordi det i dag er lite kunnskap om befolkningens bruk av nødvendige tannhelsetjenester og utgifter til disse, foreslår utvalget at det i første omgang opprettes et eget frikort for tannhelsetjenester.»

Helt konkret anbefaler tannhelseutvalget:

«Utvide dagens frikort for helsetjenester til å omfatte egenandeler for nødvendige tannhelsetje-

nester. Opprette et eget frikort for tannhelsetjenester som en overgangsordning.»

Dette medlem viser til at Rødt legger tannhelseutvalgets anbefalinger til grunn i sine forslag. Samtidig er dette medlem positiv til alle forslag som gir flere rett til tannhelsehjelp.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at god tannhelse har stor betydning for den enkeltes livskvalitet. Tannhelse påvirker både fysisk helse, ernæring, sosialt liv og psykisk velvære. Dette medlem viser til at mange – særlig personer med lav inntekt eller sterk tannlegeskrekk – utsetter nødvendig tannbehandling. Dette er et folkehelseproblem og en rettferdighetsutfordring.

Dette medlem mener at tannhelsetjenesten må styrkes, og at det offentlige må ta et større ansvar for å sikre likeverdig tilgang til nødvendig tannbehandling. Det forutsetter en velfungerende offentlig tannhelsetjeneste samt et godt samarbeid mellom offentlig og privat sektor.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen videreutvikle de regionale odontologiske kompetansesentrene.»

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at den offentlige tannhelsetjenesten får tilstrekkelig finansiering til å iverksette sine lovpålagte oppgaver, og legge til rette for samarbeid med den private tannhelsetjenesten for å dekke befolkningens behov, herunder tannregulering.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at økonomisk og sosialt vanskeligstilte får tilgang til nødvendig tannbehandling.»

«Stortinget ber regjeringen innføre en årlig frikortordning for tannhelsetjenester.»

Grupper med særlig behov for tannbehandling

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at personer med rusmiddelavhengighet som mottar visse helse- og omsorgstjenester, og innsatte i fengsel har fått lovfestet rett til nødvendig tannhelsehjelp. Videre viser disse medlemmer til at økningen av den fylkeskommunale rammen i 2024 og 2025 også skal bidra til at eldre med rettigheter i

tannhelsetjenesteloven får et bedre tannhelsetilbud. Det gjelder både eldre på sykehjem og eldre som mottar hjemmesykepleie.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Pasientfokus viser til at mange med rusavhengighet har dårligere tannhelse enn den øvrige befolkningen, og har et stort behov for tannbehandling. Tannbehandling er viktig, ikke bare for å bli kvitt smerter og ubehag, men også for sosial omgang og for å oppnå verdighet. Disse medlemmer mener at tannhelsetilbudet til personer som tidligere har vært rusavhengige, og som opplever store tannhelseproblemer på grunn av tidligere rusavhengighet, må styrkes og bedres. God tannhelse er en viktig del av ettervernet, og et bedre tannhelsetilbud kan bidra til at personer holder seg rusfrie, og øke livskvaliteten.

Disse medlemmer viser til at Høyre i forbindelse med statsbudsjettet for 2024 fremmet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede utvidelse av rett til tannbehandling for personer som tidligere har vært rusavhengig, slik at tannhelseproblemer som skyldes tidligere rusavhengighet, blir utbedret og en akseptabel tannhelsetilstand gjenopprettes. Stortinget ber regjeringen komme tilbake på egnet måte, og senest i budsjettet for 2025.»

Disse medlemmer viser til at forslaget ikke fikk flertall, og at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti stemte imot forslaget.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Pasientfokus vil understreke at det bør legges frem en plan for å sørge for at oppsøken- de og oppfølgende tilbud til personer med særlig behov for tannhelsebehandling, som eldre, personer med store tannhelseutfordringer og tannsykdommer og personer med psykisk uhelse og rusproblemer, blir prioritert i statsbudsjettet, og starte denne planen raskt.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle eldre over 75 år får rett på sterkt rabatterte tannhelsetjenester i den offentlige tannhelsetjenesten, på lik linje med unge voksne.»

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2026 legge frem en plan for å sørge for at oppsøkende og oppfølgende tilbud til personer med særlig behov for tannhelsebehandling, som eldre, personer med store tannhelseutfordringer og tannsykdommer og personer med psykisk uhelse og rusproblemer, blir prioritert i statsbudsjettet, og starte denne planen raskt.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2026 legge opp til at ventetidene i den offentlige tannhelsetjenesten går ned, slik at personer som i dag har rettigheter ifølge tannhelsetjenesteloven, får disse oppfylt, gjennom øremerkede overføringer og oppfølging og dialog med fylkene.»

Komiteens medlemmer fra Rødt og Pasientfokus mener at en tannhelserreform som likestiller tannhelse med andre helsetjenester, er en viktig velferdsreform, som vil være spesielt viktig for mennesker med dårlig råd og/eller store tannhelseproblemer. Den offentlige tannhelsetjenesten gir i dag gratis hjelp til noen, men dette nåløyet er svært trangt, og satsene dekker kun en viss prosentandel av utgiftene. Folke- trygdens stønadsordninger er over tid redusert direkte eller ved at de ikke er blitt prisjustert. Det ble foretatt en betydelig reduksjon av Solberg-regjeringen med om lag 500 mill. kroner i løpet av 2013–2021. Dette fører blant annet til at folk som i utgangspunktet har krav på støtte, ikke får det.

Disse medlemmer merker seg at NTF i sitt høringssvar peker på at det er dem som trenger refusjonen mest, som oftest ikke tar den ut, nettopp fordi egenandelen er for høye:

«Undersøkelser viser at lavtlønnede tar ut mindre refusjon fra folketrygdens stønadsordning enn andre. Selv om de kan ha rett til stønad for enkelte deler av behandlingen kan egenbetalingen likevel bli så høy at de må avstå fra behandlingen. Det kan også hende at de blir tvunget til å velge en rimeligere og dårligere behandling enn den behandlingen som egentlig er nødvendig.»

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag som sikrer at alle som har rett til gratis offentlig tannhelse gjennom refusjonsordninger, faktisk får det.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å øke satsene for ulike diagnoser og grupper for stønad til tannbehandling fra Helfo i statsbudsjettet for 2026.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener et av tiltakene som kan hjelpe mennesker med særlige behov, er TOO-ordningen (tilrettelagt tannhelsetilbud til tortur- og overgrepsofsatte og personer med odontofobi), og viser til at PwC på oppdrag fra Helsedirektoratet gjennomførte en evaluering av TOO-ordningen i 2021. Evalueringen viser blant annet at behandlingen gir pasientene bedre tannhelse, og den har positive ringvirkninger for andre deler av livet. Samtidig beskriver evalueringen av TOO-tilbudet forhold som peker i retning av at dimensjoneringen av og etterspørselen etter TOO-tilbudet er i ubalanse. Disse medlemmer merker seg høringssvaret

fra NTF, hvor de beskriver dagens situasjon som at ordningen står svakt flere steder, og peker på at TOO er en gruppe som vil bli bedre ivaretatt av en universell tannhelseordning:

«TOO-ordningen er et viktig og sårt tiltrengt tilbud for mange, men står i dag svakt flere steder da det er store regionale variasjoner i tilbudet som gis med dertil påfølgende ventelister.»

Disse medlemmer deler disse synspunktene med NTF.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å styrke det tverrfaglige TOO-tilbudet.»

Disse medlemmer mener at mennesker i rusavhengighet eller med langvarige psykiske helseutfordringer må sikres rett til gratis tannhelsetilbud. Mennesker med psykiske helseplager som får hjelp av FACT-team, kan i dag miste rettigheter i den fylkeskommunale tannhelsetjenesten (DOT) fordi de ikke har vedtak i kommunen og ikke ligger inne på institusjon. Det er pasienter som havner mellom to stoler. Disse medlemmer mener personer på ACT/FACT må få reell rett på tannhelsebehandling. Disse medlemmer viser til høringsvaret fra NTF, hvor de påpeker at finansieringen som kom til ACT/FACT-pasienter i revidert statsbudsjett 2023, forsvant allerede året etter, og at rettigheten for gruppen derfor ikke er blitt gjort gjeldende.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å styrke retten til tannbehandling for personer med sammensatte psykiske helseplager (ACT/FACT-pasienter).»

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Pasientfokus viser til at personer med sterk tannbehandlingsangst, herunder ofre for overgrep og tortur, har særskilte behov for tilrettelegging og trygghet. I tillegg må personer med rusmiddelavhengighet sikres helhetlig og verdig oppfølging, også fra tannhelsetjenesten.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen styrke tilbudet med tannbehandling til personer med sterk angst for tannbehandling, herunder ofre for seksuelle overgrep og tortur.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at personer med rusmiddelavhengighet får gratis tilgang til oppfølging av tannlege.»

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet merker seg at regjeringen sammen med Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet gjennom sine budsjetter har satset i helt feil ende når det kommer til tannhelse, gjennom å prioritere den gruppen som har best tenner. I stedet for å styrke tannhelsen og behandlingen av eldre som gjennom et langt liv har utviklet utfordringer med tenner og har høy risiko for tannrelaterte problemer, har flertallspartiene gjort det billigere for den gruppen som trenger tannbehandling minst. Dette medlem hadde heller sett at det ble satset på de som trenger det mest, i stedet for der det er rimeligst å satse over statsbudsjettet.

Dette medlem viser til høringsvaret fra Tannleger i Privat Sektor, som blant annet sier følgende:

«Kun 30 % av eldre og langtidssyke i institusjon som har rett på gratis behandling, får i dag et tilbud fra DOT pga manglende kapasitet. Penger som er ment å gå til subsidiert behandling til de nye gruppene 20-28 år, vil i praksis gå til å oppfylle oppgaver som DOT allerede har. Det virker som SV har grovt undervurdert hva økt offentlig engasjement på tannhelsefeltet vil koste.»

Dette medlem mener videre at det samme gjelder for personer med tannsykdommer som krever omfattende behandling, som ikke allerede i dag behandles gjennom spesialisthelsetjenesten. Disse behandlingene blir ofte svært dyre, og dette medlem mener det er skuffende at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ikke har ønsket å prioritere denne gruppen.

Dette medlem viser til at vi er i en tid hvor det skjer mye i verden, og det må satses på andre områder enn vi pleier. Samtidig har man kommuner hvor sykehjemstilbudet bygges ned og man sliter med å sikre det allerede lovpålagte tilbudet til innbyggerne. Dette medlem viser til at det i 2024 var en nedgang i antallet sykehjemsplasser i Norge sammenliknet med året før. Dette skjer sammen med en nedbygging av døgntilbudet innen psykisk helsevern. Dette medlem mener man må sikre at de rettighetene folk allerede har, oppfylles før det legges til nye. Dette medlem viser til at Fremskrittspartiet gjennom sitt alternative statsbudsjett for 2025 blant annet foreslo å bevilge nesten 2,5 mrd. kroner til styrking av eldreomsorgen og bygging av sykehjemsplasser samt 400 mill. kroner til styrking innen rus og psykiatri.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en opptrappingsplan som sikrer rabatterte tannhelsetjenester til eldre og personer med tannsykdommer som krever omfattende behandling.»

Den private tannhelsetjenesten

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus mener den of-

fentlige tannhelsetjenesten må være i stand til å ivareta de lovpålagte oppgavene den har, og at et godt samarbeid mellom offentlig og privat tannhelsetjeneste er viktig for å sikre hele befolkningens behov for tannhelsetjenester.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet ser behovet for å regulere etablering av private tannlegetilbydere og priskontroll, og er særlig opptatt av tiltak for å styrke og sikre tannhelsetjenester i hele landet og rekruttering av tannleger og tannpleiere til distriktsfylker og distriktskommuner. Disse medlemmer forventer at dette vil bli grundig omtalt og fremmet tydelige forslag for i stortingsmeldingen som oppfølging av den offentlige utredningen til tannhelseutvalget.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet er svært kritisk til den sterke reguleringen av den private delen av tannhelsetjenesten forslagsstillerne ønsker. De private leverer tjenester av høy kvalitet og er et viktig tilskudd i tannbehandlingen i Norge. En slik regulering som forslagsstillerne foreslår, vil være egnet til å hindre innovasjon og utvikling i sektoren, slik at man vil kunne få en dårligere tannbehandling i fremtiden sammenliknet med resten av verden. For mange som ønsker å bli tannleger, er det også et poeng i seg selv å kunne drive selv, og dette medlem frykter at en slik regulering av bransjen vil kunne hindre rekruttering i fremtiden.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at utbyggingen av det offentlige tilbudet er de viktigste, samtidig som det etableres regulering av det private tilbudet. Dette medlem mener regjeringen snarest må utrede og innføre etableringskontroll i den private delen av tannhelsetjenesten og prisregulering av tjenester som utløser refusjon, samt gjøre en gjennomgang av tannlegekjedenes etableringspraksis og sikre at tilskudd til tannhelse ikke går til profit.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og innføre etableringskontroll i den private delen av tannhelsetjenesten og prisregulering av tjenester som utløser refusjon.»

«Stortinget ber regjeringen gå gjennom tannlegekjedenes etableringspraksis og sikre at tilskudd til tannhelse ikke går til profit.»

Komiteens medlem fra Rødt mener at en tannhelsereform som fungerer over tid, også må innebære en styrking av det offentlige tannhelsetilbudet, samtidig som de kommersielle kjedene reguleres. Tidligere var tannlegeklinikkerne i hovedsak eid av enkeltpersoner eller av tannleger i fellesskap. Nå ser man at stadig flere internasjonale selskaper og kommersielle kjeder etablerer seg. Dette medlem mener at når

kommersielle kjeder med mål om å levere penger til sine eiere etablerer seg i et marked med fri prissetting, kan det ha flere negative konsekvenser. Dette medlem er også bekymret for at denne utviklingen kan ha konsekvenser for den geografiske tilgjengeligheten for tannhelsetjenester, som allerede er krevende. Dette medlem registrerer at NTF er bekymret for konsolidering og økende eierskap av investoreide kjeder i tannhelsetjenesten, hvor de påpeker at det setter faglig autonomi under press:

«NTF er bekymret for konsekvensene av konsolidering og økende eierskap av investor-eide kjeder i den private tannhelsetjenesten, og vil påpeke at dette kan sette den faglig autonomi under press. Det må legges til rette for at tannleger fortsatt skal kunne eie og drive små og mellomstore virksomheter og NTF støtter derfor forslag 10.»

Dette medlem deler denne bekymringen.
Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede modeller for prisregulering ved offentlig finansiering av tannhelsetjenester og komme tilbake til Stortinget med forslag til nødvendige lovendringer.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem tiltak for å hindre en markedsutvikling fra enmanns- og tannlegeide klinikker til kjeder og større grad av internasjonalt eierskap, en utvikling som har negative konsekvenser for geografisk tilgjengelighet for tannhelsetjenester.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om lovfestede krav for private tannhelsetilbydere om å søke konsesjoner for klinikkdrift eller eierskap av tannklinikker.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sikre at alle har tilgang på nødvendig tannhelsehjelp i hele landet, også i distriktene, og legge frem forslag til tiltak som kan bidra til å forhindre nedlegging av offentlige tannhelseklinikker, samt se på behov for tiltak som kan øke rekrutteringen innenfor faglige og geografiske områder der det i dag er krevende å få tak i kvalifisert personell.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen videreutvikle de regionale odontologiske kompetansesentrene.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus:*Forslag 3*

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å utvide dagens frikort for helsetjenester til å omfatte egenandeler for nødvendige tannhelsetjenester, med et eget frikort for tannhelsetjenester som en overgangsordning som fases inn i løpet av neste stortingsperiode.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om rett til gratis nødvendig tannregulering for barn og unge opp til 18 år i statsbudsjettet for 2026.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen sørge for at tannhelsetjenester som er en nødvendig del av spesialisthelsehjelp, innlemmes i spesialisthelsetjenesten, slik at for eksempel kreftpasienter også får behandling i munnhulen.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:*Forslag 6*

Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2026 foreslå ordninger slik at fylker som prioriterer å bygge ut offentlige tannhelsetjenester, får vesentlige statlige tilskudd til dette arbeidet.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å styrke det tverrfaglige TOO-tilbudet.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å styrke retten til tannbehandling for personer med sammensatte psykiske helseplager (ACT/FACT-pasienter).

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Pasientfokus:*Forslag 9*

Stortinget ber regjeringen sikre at alle eldre over 75 år får rett på sterkt rabatterte tannhelsetjenester i den offentlige tannhelsetjenesten, på lik linje med unge voksne.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2026 legge frem en plan for å sørge for at oppsøkende og oppfølgende tilbud til personer med særlig behov for tannhelsebehandling, som eldre, personer med store tannhelseutfordringer og tannsykdommer og personer med psykisk uhelse og rusproblemer, blir prioritert i statsbudsjettet, og starte denne planen raskt.

Forslag fra Rødt og Pasientfokus:*Forslag 11*

Stortinget ber regjeringen sikre godt samarbeid mellom kommunene og fylkene, blant annet for å sikre det helhetlige helse- og omsorgstilbudet for eldre.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å sikre alle rett til akutt tannhelsehjelp.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding senest våren 2026 om hvordan anbefalingene i NOU 2024:18 En universell tannhelsetjeneste skal følges opp helhetlig gjennom kommende stortingsperiode, og særlig hvordan forslaget om frikort for tannhelsetjenester kan gjennomføres.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag som sikrer at alle som har rett til gratis offentlig tannhelse gjennom refusjonsordninger, faktisk får det.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å øke satsene for ulike diagnoser og grupper for stønad til tannbehandling fra Helfo i statsbudsjettet for 2026.

Forslag fra Kristelig Folkeparti og Pasientfokus:*Forslag 16*

Stortinget ber regjeringen styrke tilbudet med tannbehandling til personer med sterk angst for tannbehandling, herunder ofre for seksuelle overgrep og tortur.

Forslag 17

Stortinget ber regjeringen sikre at personer med rusmiddelavhengighet får gratis tilgang til oppfølging av tannlege.

Forslag fra Fremskrittspartiet:*Forslag 18*

Stortinget ber regjeringen legge frem en opptrapningsplan som sikrer rabatterte tannhelsetjenester til eldre og personer med tannsykdommer som krever omfattende behandling.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 19*

Stortinget ber regjeringen fullføre tannhelsereformen og legge frem en forpliktende plan som sikrer at hele befolkningen er omfattet av en universell rett til tannbehandling i det offentlige, på lik linje som med andre helsetjenester, innen 2030. Planen må følge tannhelseutvalgets anbefaling i NOU 2024:18 for rekkefølge for utvidelse av rettigheter og oppgradering av den offentlige tannhelsetjenesten.

Forslag 20

Stortinget ber regjeringen gjøre retten til akutt tannhelsehjelp sidestilt med retten til akutt hjelp innen andre helse- og omsorgstjenester og komme tilbake til Stortinget med nødvendige lovforslag.

Forslag 21

Stortinget ber regjeringen sørge for at barn og unge får rett til gratis oppfølging og behandling av nødvendig tannregulering i den offentlige tannhelsetjenesten, og komme tilbake til Stortinget med egen sak om dette.

Forslag 22

Stortinget ber regjeringen i tillegg til å definere hva som skal regnes som «nødvendige tannhelsetjenester» og «nødvendig tannregulering», jf. stortingsvedtak 83 (2024–2025), snarest sette ned et hurtigarbeidende ekspertutvalg som ser på utredningene tannhelseutvalget i NOU 2024:18 peker på at mangler. Regjeringen bes deretter om å legge frem forslag til nødvendige lovendringer og presiseringer.

Forslag 23

Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2026 legge opp til at ventetidene i den offentlige tannhelsetjenesten går ned, slik at personer som i dag har rettigheter ifølge tannhelsetjenesteloven, får disse oppfylt, gjennom øremerkede overføringer og oppfølging og dialog med fylkene.

Forslag 24

Stortinget ber regjeringen utrede og innføre etableringskontroll i den private delen av tannhelsetjenesten og prisregulering av tjenester som utløser refusjon.

Forslag 25

Stortinget ber regjeringen gå gjennom tannlegekjedenes etableringspraksis og sikre at tilskudd til tannhelsetjenester ikke går til profit.

Forslag fra Rødt:*Forslag 26*

Stortinget ber regjeringen sikre at helsemyndighetene umiddelbart fremskaffer og/eller får tilgang på nødvendig datagrunnlag fra alle relevante deler av tannhelsetjenesten, for å ha et tilstrekkelig, pålitelig og oppdatert kunnskaps- og beslutningsgrunnlag til å kunne sikre anbefalte og nødvendige endringer i og utvidelse av tannhelsetjenester.

Forslag 27

Stortinget ber regjeringen fremskynde fristen for å følge opp vedtak nr. 84 (2024–2025) om å definere hva som skal regnes som «nødvendige tannhelsetjenester» til statsbudsjettet for 2026.

Forslag 28

Stortinget ber regjeringen utrede modeller for prisregulering ved offentlig finansiering av tannhelsetjenester og komme tilbake til Stortinget med forslag til nødvendige lovendringer.

Forslag 29

Stortinget ber regjeringen legge frem tiltak for å hindre en markedsutvikling fra enmanns- og tannlegeide klinikker til kjeder og større grad av internasjonalt eierskap, en utvikling som har negative konsekvenser for geografisk tilgjengelighet for tannhelsetjenester.

Forslag 30

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om lovfestede krav for private tannhelsetilbydere om å søke konsesjoner for klinikkdrift eller eierskap av tannklinikker.

Forslag fra Kristelig Folkeparti:*Forslag 31*

Stortinget ber regjeringen sikre at den offentlige tannhelsetjenesten får tilstrekkelig finansiering til å iverksette sine lovpålagte oppgaver, og legge til rette for samarbeid med den private tannhelsetjenesten for å dekke befolkningens behov, herunder tannregulering.

Forslag 32

Stortinget ber regjeringen sikre at økonomisk og sosialt vanskeligstilte får tilgang til nødvendig tannbehandling.

Forslag 33

Stortinget ber regjeringen innføre en årlig frikortordning for tannhelsetjenester.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og representantforslagene og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

A.

V e d t a k t i l l o v

om endringer i tannhelsetjenesteloven mv. (rett til nødvendig tannhelsehjelp for personer fra 25 til og med 28 år)

I

I lov 3. juni 1983 nr. 54 om tannhelsetjenesten gjøres følgende endringer:

§ 1-3 første ledd andre punktum bokstav d skal lyde:

d. Unge voksne fra året de fyller 19 til og med året de fyller 28 år.

§ 2-1 a første ledd skal lyde:

Personer nevnt i § 1-3 første ledd bokstav d som har midlertidig oppholdstillatelse i riket, skal ha fem års bostid i riket for å ha rett til nødvendig tannhelsehjelp etter § 2-1.

II

I lov 17. juni 2016 nr. 46 om endring av juridisk kjønn gjøres følgende endringer:

§ 5 første ledd andre punktum skal lyde:

Skattekontorets vedtak i sak om endring av juridisk kjønn kan påklages til Statsforvalteren i *Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus*.

§ 5 andre ledd første punktum skal lyde:

Søknader fra barn mellom 6 og 16 år som etter § 4 andre ledd andre punktum fremmes sammen med bare en av dem som har foreldreansvar, behandles av Statsforvalteren i *Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus*.

III

Loven gjelder fra den tiden Kongen fastsetter.

B.

I

Stortinget ber regjeringen sørge for at relevante nasjonale e-helseløsninger blir tilrettelagt for bruk i tannhelsetjenesten.

II

Stortinget ber regjeringen sørge for at det stilles krav om felles sterkere normering av kodeverk for tannhelsetjenesten.

III

Stortinget ber regjeringen sørge for innhenting av data fra private tannhelsetilbydere til de nasjonale pasientregistrene på lik linje med den offentlige tannhelsetjenesten.

IV

Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om oppfølging av anbefalingene i NOU 2024:18 En universell tannhelsetjeneste, med særlig fokus på å redusere geografiske, sosiale og økonomiske forskjeller og gradvis utvide det offentlige ansvaret for tannhelsetjenester, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 27. mai 2025

Tone Wilhelmsen Trøen

leder

Kamzy Gunaratnam

ordfører

**DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT**

Statsråden

Helse- og omsorgskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

25/785-

4. mars 2025

**Dokument 8:96 S (2024 - 2025) – representantforslag om tannhelse-
tjenester**

Jeg viser til brev datert 20. februar 2025 fra Helse- og omsorgskomiteen som ber om min uttalelse til representantforslag 96 S om tannhelsetjenester fra stortingsrepresentantene Marian Hussein, Kirsti Bergstø, Ingrid Fiskaa og Grete Wold.

Forslagene er som følger:

1. *Stortinget ber regjeringen fullføre tannhelsereformen og legge frem en forpliktende plan som sikrer at hele befolkningen er omfattet av en universell rett til tannbehandling i det offentlige, på lik linje som med andre helsetjenester, innen 2030. Planen må følge tannhelseutvalgets anbefaling i NOU 2024: 18 for rekkefølge for utvidelse av rettigheter og oppgradering av den offentlige tannhelsetjenesten.*
2. *Stortinget ber regjeringen i tillegg til å definere hva som skal regnes som «nødvendige tannhelsetjenester» og «nødvendig tannregulering», jf. stortingsvedtak 83 (2024–2025), snarest sette ned et hurtigarbeidende ekspertutvalg som ser på utredningene tannhelseutvalget i NOU 2024: 18 peker på at mangler. Regjeringen bes deretter om å legge frem forslag til nødvendige lovendringer og presiseringer.*
3. *Stortinget ber regjeringen sikre at alle eldre over 75 år får rett på sterkt rabatterte tannhelsetjenester i den offentlige tannhelsetjenesten, på lik linje med unge voksne.*
4. *Stortinget ber regjeringen gjøre retten til akutt tannhelsehjelp sidestilt med retten til akutt hjelp innen andre helse- og omsorgstjenester og komme tilbake til Stortinget med nødvendige lovforslag.*
5. *Stortinget ber regjeringen sørge for at tannhelsetjenester som er en nødvendig del av spesialisthelsehjelp, innlemmes i spesialisthelsetjenesten, slik at for eksempel kreft-pasienter også får behandling i munnhulen.*

6. *Stortinget ber regjeringen sørge for at barn og unge får rett til gratis oppfølging og behandling av nødvendig tannregulering i den offentlige tannhelsetjenesten, og komme tilbake til Stortinget med egen sak om dette.*
7. *Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2026 foreslå ordninger slik at fylker som prioriterer å bygge ut offentlige tannhelsetjenester får vesentlige statlige tilskudd til dette arbeidet.*
8. *Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2026 legge frem en plan for å sørge for at oppsøkende og oppfølgende tilbud til personer med særlig behov for tannhelsebehandling, som eldre, personer med store tannhelseutfordringer og tannsykdommer og personer med psykisk uhelse og rusproblemer, blir prioritert i statsbudsjettet, og starte denne planen raskt.*
9. *Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2026 legge opp til at ventetidene i den offentlige tannhelsetjenesten går ned, slik at personer som i dag har rettigheter ifølge tannhelsetjenesteloven, får disse oppfylt, gjennom øremerkede overføringer og oppfølging og dialog med fylkene.*
10. *Stortinget ber regjeringen utrede og innføre etableringskontroll i den private delen av tannhelsetjenesten og prisregulering av tjenester som utløser refusjon.*
11. *Stortinget ber regjeringen gå gjennom tannlegekjedenes etableringspraksis og sikre at tilskudd til tannhelse ikke går til profitt.*

Svar:

Jeg er enig med representantene i at sosiale helseforskjeller er særlig tydelige innen tann- og munnhelse. Det er bakgrunnen for at regjeringen ønsker gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten med mål om å likestille den med andre helsetjenester.

Regjeringen har – i godt samarbeid med SV – styrket tannhelsefeltet betydelig i denne stortingsperioden. Sammen med budsjettpartner SV har vi økt tannhelsesatsingen med nær 1,5 milliarder kroner, et historisk løft for befolkningens tann- og munnhelse. Vi har lovfestet retten til nødvendig tannhelsehjelp for unge voksne i aldersgruppen fra 19 til 24 år, og sikret finansiering slik at egenbetalingen er på 25 prosent. I 2025 er det bevilget 420 millioner kroner for å gi et offentlig tannhelsetilbud til ytterligere fire årskull i aldersgruppen fra 25 til og med 28 år. Tilbudet skal gis med lik innretning som det lovregulerte tilbudet til unge voksne i aldersgruppen fra 19 til og med 24 år, med 25 prosent egenbetaling. I tråd med budsjettenigheten, arbeider regjeringen også med å få på plass tilhørende lovendringer i tannhelsetjenesteloven, med ikrafttredelse senest 1. juli 2025.

Det ble i 2025 også bevilget ytterligere 100 millioner kroner til å styrke den offentlige tannhelsetjenesten og til å ansette flere tannpleiere.

Med denne regjeringen har også personer med rusmiddelavhengighet som mottar visse helse- og omsorgstjenester og innsatte i fengsel fått lovfestet rett til nødvendig tannhelsehjelp. Økningen av den fylkeskommunale rammen i 2024 og 2025, skal også bidra til at eldre med rettigheter i tannhelse-tjenesteloven får et bedre tannhelsetilbud. Det gjelder både eldre på sykehjem og eldre som mottar hjemmesykepleie.

Tannhelseutvalget leverte sin NOU den 26. september, og jeg er glad for at vi med det har fått på plass et viktig kunnskapsgrunnlag. Rapporten vil danne utgangspunkt for hvilken retning arbeidet med å utvikle tannhelsetjenestene skal ta, og for videre veivalg. Så er det fortsatt viktige mangler, selv om vi nå har et bedre kunnskapsgrunnlag på plass nå. Privat tannhelsetjeneste behandler 9 av 10 voksne, men avgir ingen helsedata til noen offentlig myndighet. Tannhelseutvalget har påpekt dette; «det vedvarende og over tid har vist seg vanskelig å innhente nødvendige data og statistikk fra den private delen av tannhelsetjenesten». På denne bakgrunn mener utvalget at de ikke har kunnet utrede fullt ut de økonomiske og administrative konsekvensene av sine forslag. Jeg understreker at så omfattende og kostbare forslag som her fremmes fra SV, må bygge på kunnskap – som altså mangler fra den delen av tjenesten som behandler de fleste voksne. Eksempler på dette er at vi ikke vet hvor mange pasienter som undersøkes i privat tannhelsetjeneste, vi kjenner ikke ressursbruken knyttet til behandling av disse pasientene, og vi vet ikke hva pasientene betaler i egenbetaling. Å beregne ressursbruken for å gjennomføre forslag som er knyttet til å gi voksenbefolkningen rettigheter til tannbehandling, er derfor ikke enkelt.

I henhold til utredningsinstruksen skal beslutningsgrunnlaget for statlige tiltak være godt utredet og basert på tilstrekkelig informasjon, som vi i dette tilfellet fremdeles mangler. Utvalget har selv også pekt på at et flertall av forslagene som fremmes, krever videre utredning (40 forslag totalt).

Jeg vil understreke at det er viktig at større endringer i tannhelsetjenesten nå baseres på et bredt og solid kunnskapsgrunnlag, slik at endringer kan gjøres helhetlig og ikke stykkevis og delt. Her viser jeg også til innspill i høringen av endringene i tannhelsetjenesteloven fra i fjor, slik de er gjengitt i kapittel 4.2.2 i Prop. 60L (2023-2024). Selv om mange høringsinstanser på prinsipielt grunnlag støtter endringer i tannhelsetjenesten, pekes det tydelig på at endringer må sees i sammenheng.

Tannhelseutvalgets utredning er på offentlig høring frem til 15. mars. Framover er det nødvendig å få igangsatt viktige utredninger. Jeg har gitt Helsedirektoratet i oppdrag å utrede «nødvendig tannhelsehjelp» og «nødvendig tannregulering». Dette er viktige steg på veien mot et større offentlig engasjement innenfor tannhelse og utvidete rettigheter. Det er også igangsatt en utredning der Helsedirektoratet er bedt om å vurdere større integrering av tannhelsetjenester i sykehus, fordi en del behandlingsforløp enten forutsetter forutgående tannbehandling eller inneholder tannbehandling som en del av forløpet. Folkehelseinstituttet rapporterer også om et godt samarbeid med Tannlegeforeningen i arbeidet med å få inn data fra tannhelsetjenesten i KPR. Det gjenstår imidlertid arbeid knyttet til felles kodeverk og tekniske løsninger. Dette er arbeider som henger tett sammen med forslag fra

Tannhelseutvalget, og som viser at jeg er i gang med å følge opp utvalgets arbeid.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Jan Christian Vestre', written in a cursive style.

Jan Christian Vestre

**DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT**

Statsråden

Helse- og omsorgskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
25/1528-

Dato
28. april 2025

**Dokument 8:157 S (2024 - 2025) – representantforslag om
tannhelsetjenster**

Jeg viser til brev datert 4. april 2025 fra Helse- og omsorgskomiteen som ber om min uttalelse til representantforslag 157 S om tannhelsetjenester fra stortingsrepresentantene Seher Aydar og Marie Sneve Martinussen. Forslagene er som følger:

1. *Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding senest våren 2026 om hvordan anbefalingene i NOU 2024:18 En universell tannhelsetjeneste skal følges opp helhetlig gjennom kommende stortingsperiode, og særlig hvordan forslaget om frikort for tannhelsetjenester kan gjennomføres.*
2. *Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å utvide dagens frikort for helsetjenester til å omfatte egenandeler for nødvendige tannhelsetjenester, med et eget frikort for tannhelsetjenester som en overgangsordning som fases inn i løpet av neste stortingsperiode.*
3. *Stortinget ber regjeringen fremskynde fristen for å følge opp vedtak nr. 84 (2024–2025) om å definere hva som skal regnes som «nødvendige tannhelsetjenester» til statsbudsjettet for 2026.*
4. *Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om rett til gratis nødvendig tannregulering for barn og unge opp til 18 år i statsbudsjettet for 2026.*
5. *Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å øke satsene for ulike diagnoser og grupper for stønad til tannbehandling fra Helfo i statsbudsjettet for 2026.*
6. *Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å styrke retten til tannbehandling for personer med sammensatte psykiske helseplager (ACT/FACT-pasienter).*
7. *Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å styrke det tverrfaglige TOO-tilbudet.*

8. Stortinget ber regjeringen sikre at helsemyndighetene umiddelbart fremskaffer og/eller får tilgang på nødvendig datagrunnlag fra alle relevante deler av tannhelsetjenestene for å ha et tilstrekkelig, pålitelig og oppdatert kunnskaps- og beslutningsgrunnlag til å kunne sikre anbefalte og nødvendige endringer i og utvidelse av tannhelsetjenester.
9. Stortinget ber regjeringen utrede modeller for prisregulering ved offentlig finansiering av tannhelsetjenester og komme tilbake til Stortinget med forslag til nødvendige lovendringer.
10. Stortinget ber regjeringen legge frem tiltak for å hindre en markedsutvikling fra enmanns- og tannlegeeide klinikker til kjeder og større grad av internasjonalt eierskap, en utvikling som har negative konsekvenser for geografisk tilgjengelighet for tannhelsetjenester.
11. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om lovfestede krav for private tannhelsetilbydere om å søke konsesjoner for klinikkdrift eller eierskap av tannklinikker.
12. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag som sikrer at alle som har rett til gratis offentlig tannhelse gjennom refusjonsordninger, faktisk får det.
13. Stortinget ber regjeringen sikre at alle har tilgang på nødvendig tannhelsehjelp i hele landet, også i distriktene, og legge frem tiltak som kan bidra til å forhindre nedlegging av offentlige tannhelseklinikker, samt se på behov for tiltak som kan øke rekrutteringen innenfor faglige og geografiske områder der det i dag er krevende å få tak i kvalifisert personell.
14. Stortinget ber regjeringen sikre godt samarbeid mellom kommunene og fylkene, blant annet for å sikre det helhetlige helse- og omsorgstilbudet for eldre.
15. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å sikre alle rett til akutt tannhelsehjelp.

Svar:

Jeg er enig med representantene i at sosiale helseforskjeller er særlig tydelige innen tann- og munnhelse. Det er bakgrunnen for at regjeringen ønsker gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten med mål om å likestille den med andre helsetjenester.

I det videre arbeidet er det viktig at vi sikrer helhet og sammenheng i utviklingen av tannhelsetjenestene. Det er derfor viktig at enkeltelementer ikke tas ut og endres separat. Min uttalelse er derfor til representantenes samlede forslag

Regjeringen har allerede i denne perioden styrket tannhelsefeltet betydelig. Sammen med budsjettpartner SV har vi økt tannhelsesatsingen med mer enn 1,4 milliarder kroner, et historisk løft for befolkningens tann- og munnhelse. Vi har lovfestet retten til nødvendig tannhelsehjelp for unge voksne for fire nye årskull, aldersgruppen fra 21 til 24 år. Også personer med rusmiddelavhengighet som mottar visse helse- og omsorgstjenester og innsatte i fengsel har fått lovfestet rett til nødvendig tannhelsehjelp. Videre har regjeringen nylig fremmet forslag til lovendring med utvidelse av gruppen unge voksne med rett til nødvendig tannhelsehjelp, til også å omfatte aldersgruppen fra 25 til 28 år. Vi har også gått

inn for å styrke tilbudet til eldre med rettigheter etter tannhelsetjenesteloven § 1-3 for å få til et bedre tannhelsetilbud. Det gjelder både eldre på sykehjem og eldre som mottar hjemmesykepleie. Her ble det bevilget 300 mill. kroner i 2024.

Tannhelseutvalget leverte sin NOU den 26. september. Rapporten vil danne utgangspunkt for hvilken retning arbeidet med å utvikle tannhelsetjenestene skal ta, og for videre veivalg. Så er det fortsatt viktige mangler, selv om vi nå har et bedre kunnskapsgrunnlag på plass. Her viser jeg også til innspill i høringen av endringene i tannhelsetjenesteloven fra i fjor, slik de er gjengitt i kapittel 4.2.2 i Prop. 60 L (2023-2024). Selv om mange høringsinstanser på prinsipielt grunnlag støtter endringer i tannhelsetjenesten, pekes det tydelig på at endringer må sees i sammenheng. Tannhelseutvalgets NOU var på offentlig høring til 15. mars. Departementet arbeider med å oppsummere høringsinnspillene, som også er en viktig del av kunnskapsgrunnlaget som en helhetlig gjennomgang av tannhelsefeltet må baseres på.

Privat tannhelsetjeneste behandler om lag 9 av 10 voksne, men har tidligere ikke avgitt helsedata til noen offentlig myndighet. Tannhelseutvalget har påpekt at «det vedvarende og over tid har vist seg vanskelig å innhente nødvendige data og statistikk fra den private delen av tannhelsetjenesten». På denne bakgrunn mener utvalget at de ikke har kunnet utrede fullt ut de økonomiske og administrative konsekvensene av sine forslag. Utvalget har også pekt på at et flertall av forslagene som fremmes, krever videre utredning (40 forslag totalt). Framover er det derfor nødvendig å få igangsatt viktige utredninger. Jeg har gitt Helsedirektoratet i oppdrag å utrede «nødvendig tannhelsehjelp» og «nødvendig tannregulering», med frist 1. april 2026. Dette er et omfattende oppdrag, som krever en grundig utredning i henhold til utredningsinstruksen. Helsedirektoratet er allerede gitt en knapp frist for oppdraget, og for å sikre kvaliteten på utredningen vil det ikke være hensiktsmessig å framskynde denne fristen.

Folkehelseinstituttet arbeider med å realisere Kommunalt pasient- og brukerregister (KPR) som et register med data fra flere deler av primærhelsetjenesten. Et mål er å ha daglig oppdaterte data som grunnlag for planlegging, styring, finansiering og evaluering av kommunale helse- og omsorgstjenester, uten å pålegge helsetjenesten økt rapporteringsbyrde. Dette gjøres gjennom automatisert innhenting av data fra elektroniske pasientjournaler (EPJ). Private virksomheter som yter tannhelsetjenester fikk fra 1.11.2022 en plikt til å sende inn helseopplysninger til KPR.

Privat tannhelsetjeneste har hittil ikke avgitt data til KPR, og vansker forbundet med å innhente data fra private er omtalt i Tannhelseutvalget NOU.

Offentlig tannhelsetjeneste har levert analyser til Tannhelseutvalget i to omganger og det arbeides fortsatt med analyse av de første tannhelsedataene som er sendt inn til registrene i pilotfasen. Innholdsmessige og tekniske krav til rapporteringen planlegges ferdigstilt i mai 2025 og formidles til tannhelsetjenesten og systemleverandører slik at de kan forberede sine rutiner og systemer på rapportering, ifølge Folkehelseinstituttet.

Innen tannhelsefeltet er det i dag hovedsakelig én EPJ-leverandør til både offentlig og private. Folkehelseinstituttet tilbyr støtte fra tekniske eksperter til systemleverandører som skal etablere tekniske løsninger for å sende data til KPR. Dermed kan det utvikles rapporteringsstøtte tilnærmet feilfritt og mye raskere enn uten et slikt tilbud. Det er opp til systemleverandører å takke ja til dette. Per nå er det ikke et nasjonalt bestemt kodeverk eller terminologi for tannhelse, slik at datafangsten må baseres på lokale koder – i praksis det man har i EPJ i dag. Når nasjonale kodeverk besluttet av Helsedirektoratet, vil datafangsten måtte tilpasses. En stegvis tilnærming gjør det mulig å starte med datafangst slik at man kan begynne å se på registreringspraksis og arbeid med å forbedre datakvaliteten.

Fylkeskommunene har plikt etter tannhelsetjenesteloven § 1-1 første ledd til å sørge for at tannhelsetjenester, herunder spesialisttjenester, i rimelig grad er tilgjengelig for alle som bor eller midlertidig oppholder seg i fylket. Dette gjelder hele landet. Tannhelsetjenestene kan være tilgjengelig enten på det private markedet, eller ved at de offentlige tannklinikkene har et behandlingstilbud til betalende, voksne pasienter i tillegg til de pasientgruppene som har rettigheter etter tannhelsetjenesteloven § 1-3.

Regjeringen vurderer hvert år hvordan tannhelseområdet best kan styrkes, og med hvilke tiltak. Regjeringen har i hovedsak valgt å styrke fylkeskommunenes tannhelsetjeneste gjennom rammetilskuddet. Dette har gått sammen med utvidete, lovfestede rettigheter.

Med hilsen

Jan Christian Vestre

